

YTTRANDE
2019-05-03

Dnr S2019/00497/SF

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem, Ds 2019:2

IDEA – arbetsgivarförbundet för ideella organisationer har beretts möjlighet att lämna remissyttrande över departementspromemorian Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem (Ds 2019:2) och önskar härmed framföra följande.

Sammanfattning

IDEA delar uppfattningen att det för säkerställandet av fortsatt godtagbara pensionsnivåer och en hållbar välfärd är nödvändigt att en anpassning av pensionssystemet till rådande medellivslängd vidtas. Vidare delar IDEA uppfattningen att förhindrandet av ett för tidigt utträde från arbetslivet är en rimlig åtgärd. IDEA anser dock att redovisade konsekvenser dels för arbetsgivarna, dels för arbetsmarknadens parter inte är tillräckligt utredda. IDEA önskar därutöver understryka betydelsen av en dialog med arbetsmarknadens parter i det fortsatta utrednings- och lagstiftningsarbetet.

IDEAs ställningstagande

Konsekvenser för arbetsgivarna

Med en högre andel äldre arbetstagare förväntas arbetsgivarnas kostnader för sjuklön öka. Detta med anledning av att risken för sjukdom ökar med en stigande ålder. Enligt promemorian förväntas sjuklönekostnaderna för arbetsgivarna att öka med ca. 200 miljoner kronor jämfört med idag. I enlighet med lagstiftning betalar arbetsgivaren sjuklön under de första 14 dagarna i sjukperioden. Många arbetsgivare betalar dock enligt kollektivavtal förlängd sjuklön fr.o.m. den 15:e t.o.m. den 90:e dagen i sjukperioden. Den ökade risken för sjukdom kan således inte enbart antas medföra en kostnadshöjning under de första 14 dagarna i sjukperioden, utan riskerar innebära ytterligare kostnader.

Därutöver för en högre andel äldre arbetstagare med sig ett ökat behov av anpassning av arbetsmiljön på arbetsplatserna. En rätt för arbetstagare att stanna kvar längre i arbete riskerar även öka andelen långtidssjukskrivna bland arbetstagarna, vilket i sig kommer leda till ökade kostnader med hänsyn till rehabiliteringsinsatser. Det kan således ifrågasättas om dessa kostnadsökningar kan anses rimliga särskilt vad gäller arbetstagare som befinner sig nära pensionsåldern och har en sämre prognos för återgång till arbetslivet. Avslutningsvis måste övriga kostnader beaktas som uppstår för arbetsgivaren under tiden en sjukskriven arbetstagare inte kan utföra sina arbetsuppgifter.

Arbetsgruppen anför som fördel med promemorians förslag att arbetsutbudet ökar. Några förslag vad gäller underlättande för arbetsgivarna har i övrigt inte lämnats. IDEA anser att ett ökat arbetsutbud inte kan likställas med de konsekvenser som högre kostnader och

behov av insatser kan innebära. Framför allt inte inom ramen för civilsamhället där många organisationers verksamhet med anledning av knappa resurser baseras på volontärer för att kunna uppfylla målet för verksamheten. Det krävs således incitament för arbetsgivarna i stort, som exempelvis en anpassning av arbetsgivarnas skyldighet att betala sjuklön för arbetstagare som har passerat den lägre gränsen för ålderspension alternativt en anpassning av arbetsgivaravgifterna, för att utjämna de högre kostnaderna. Ett annat incitament skulle kunna vara att ge arbetsgivaren möjlighet att, under vissa omständigheter och efter konstaterad arbetsförmåga, anpassa sysselsättningsgraden för en enskild arbetstagare inom den aktuella gruppen. I enlighet med pensionsöverenskommelsen har arbetsgruppen inte lämnat några förslag vad gäller arbetsgivaravgifterna.

Konsekvenser för arbetsmarknadens parter

Arbetsgruppen framför att de nya lagreglerna kommer leda till ett behov av anpassning av kollektivavtalen bland annat vad gäller tjänstepension samt en översyn av åldersgränserna för kollektivavtalade ersättningar. De kollektivavtal som idag finns på arbetsmarknaden har utarbetats mellan arbetsmarknadens parter efter det nuvarande pensionssystemet. Med anledning härav bygger tjänstepensionerna främst på dels principen om livsinkomst, dels på avtalade avgifter. Detta innebär att tjänstepensionerna inte bygger på avtalat pensionsutfall med undantag för ITP 2, vilket är ett tjänstepensionssystem som befinner sig i utfasning.

I det fallet LAS-åldern knyts till riktåldern för pension anförs att den förhandlingsfrihet som tillkommer arbetsmarknadens parter kommer att begränsas vad gäller regleringen av tidpunkten för arbetstgares avgångsskyldighet genom kollektivavtal. Denna inskränkning bör tas på allvar. Den svenska modellen tar sin utgångspunkt i att lagstiftaren avhåller sig från att lagstifta i alltför stor utsträckning inom arbetsrättens område. Av denna anledning har vi exempelvis ingen lagstadgad minimilön i Sverige. Lagstiftarens intentioner var att överlämna just denna typ av frågor till de parter som har mest insyn i arbetsmarknaden. För att inte urholka betydelsen av den svenska modellen och arbetsmarknadens parter förhandlingsfrihet bör därför varje höjning av LAS-åldern ske genom lagstiftningsärende istället för att införa ett anställningsskydd som automatiskt följer den ökade medellivslängden.

IDEA anser att utredningen inte i tillräcklig utsträckning har klarlagt de konsekvenser som kan förväntas uppkomma för arbetsmarknadens parter och vad dessa innebär för den svenska modellen. Med anledning härav önskar IDEA understryka vikten av samråd med arbetsmarknadens parter, särskilt i fråga huruvida LAS-åldern bör knytas till riktåldern.

IDEA har utöver det framförda inga ytterligare synpunkter.

Med vänlig hälsning

IDEA – Arbetsgivarförbundet för ideella organisationer

Mattias Blomberg
tf. Förbundsdirektör, förhandlingschef
08-632 29 94

Veronica Johansson
Rådgivare, förhandlare
08-632 29 95